

Roger Vleugels

Investigative journalism

Courses, lectures & on spot support

Freedom of information

Courses, lectures & consultancy
Litigation

Intelligence

Forensic intelligence analyst & researcher

The Fringe journals

Editor/publisher of Fringe Intelligence &
Fringe Spitting - free email journals on
intelligence and freedom of information

Address, bank, etc.

Korfoedreef 213
3562 SL Utrecht
The Netherlands

Telephone: +31 30 261 6351
Mobile phone: +31 6 2152 5790
Email: roger.vleugels@planet.nl
Chamber of Commerce: 30153114
BTW/VAT nr 1778.51.569.B01

Bank account - INGBank:
IBAN: NL79 INGB 0003432010
BIC: INGBNL2A

Gespreksnotitie over de nieuwe Wob [de Woo] t.b.v. Cie BZK - 3 sep 2014

Het wetsvoorstel voor een nieuwe Wob is uiterst mager. Ik zie maar één reden om er voor te zijn, naast enkele kleine bijkomende en stapels gemiste kansen en onbehoorlijkheden. Vanaf het begin, de nota De open oester, van de pogingen om te komen tot een nieuwe Wob ben ik als wetgevingsadviseur bij dit project betrokken. Het wetsvoorstel van GL/Peters kwam min of meer in de buurt van de Europese norm voor Freedom of information acts: het Verdrag van Tromsø

De reden om voor dit wetsvoorstel te zijn: beslistermijn naar 2x14 dagen

Het wetsvoorstel brengt de beslistermijn terug van 28 dagen plus 28 dagen verdaging naar 14 plus 14. Wat in Nederland gold tot 2009; wat internationaal de standaard is en wat ook in lijn is met het Verdrag van Tromsø.

Uit het onderzoek dat minister Plasterk door het SEO liet uitvoeren blijkt dat bij nagenoeg alle Wob-verzoeken de werklast om te komen tot beslissing en verstrekking hooguit 10 dagen bedraagt. Anders gezegd: zelfs 2x14 dagen, zoals nu voorgesteld is, is aan de ruime kant.

Ik vind, vanuit mijn rol als vertegenwoordiger van verzoekers, dit punt zo belangrijk dat ik ongezien het overige in het wetsvoorstel voor het wetsvoorstel ben.

De onzalige ingreep van minister Ter Horst om per 2009 de termijn van 2x14 dagen in 2x28 te veranderen maakte dat de Wob voor verzoekers die snel een beslissing willen, waaronder veel journalisten, veel minder hanteerbaar werd. Die ingreep was ook niet nodig zoals uit het aangehaalde onderzoek blijkt, bracht ook niet wat beoogd was: minder termijnoverschrijdingen [dat realiseer je niet op deze manier, maar door óf meer formatie óf minder verzoeken]; volledig strijdig met het in Tromsø en EVRM vastliggende beginsel: 'zo spoedig mogelijk'.

Bijkomende voordelen van dit wetsvoorstel

Het aantal organen dat onder de nieuwe Wob komt te vallen wordt vergroot. Maar slechts zeer beperkt. Bovendien is het grotendeels geen een vergroting omdat de 'uitbreiding' voor een belangrijk deel neerkomt op het weer onder de Wob brengen van organen die toen de Wob ingevoerd werden er gewoon onder vielen.

Sinds de privatiseringen en sinds het op afstand zetten van organen vallen steeds minder activiteiten in formele zin onder een bestuursorgaan. Wat onder meer betekent dat er steeds minder onder de Wob valt.

Het wetsvoorstel repareert dat een klein beetje en heeft een bepaling die de mogelijkheid biedt om in de toekomst alle 'organen met een publieke taak en/of publiek gefinancierd' onder de nieuwe Wob te laten vallen.

Dat deze formulering niet meteen ingevoerd wordt, is strijdig met het Verdrag van Tromsø.

Wat acuut reparatie in het wetsvoorstel behoeft is dat steeds meer bestuursorganen hun uitvoering en hun data onderbrengen bij een apart orgaan zijnde een niet-bestuursorgaan, noch een A noch een B orgaan.

Omdat het geen bestuursorgaan betreft geldt de doorgeleidingsplicht niet en is het in art 4.1 gestelde een loze bewering: Volgens dat artikel zou een bestuursorgaan boven zo een niet-bestuursorgaan moeten beslissen. Zo een bestuursorgaan beschikt in formele zin echter niet over de documenten en kan deze dus ook niet verstrekken.

De reparatie kan langs twee lijnen. Zulke niet bestuursorganen moeten voor zover er sprake is van procedures via de nieuwe Wob opgevat worden als een bestuursorgaan [een nieuwe groep: de C organen] waardoor de doorgeleidingsplicht geldt. De andere lijn kan zijn dat het bestuursorgaan een vergaringsplicht krijgt bij zulke niet-bestuursorganen.

Dit is echt een acuut en groeiend probleem. Organen zoals ProRail en bijvoorbeeld onder GGD's functionerende stichtingen zijn met de huidige Wob en met de nieuwe Wob niet aanspreekbaar

Er zijn meer voordelen in het wetsvoorstel. Zo kent het wetsvoorstel een uitgekilde variant van de Informatiecommissaris en komt er meer actieve openbaarheid.

Gemiste kansen en onbehoorlijkheden

Het wetsvoorstel voor een nieuwe Wob van GL/Peters kwam min of meer in de buurt van internationale normen en het Verdrag van Tromsø. Kritiek van de Raad van State en van minister Plasterk en de Ministerraad leidde ertoe dat er nu een uitgekilde variant ligt.

Deze variant voldoet niet aan de brieven die de ministers Donner en Spies aan de Tweede Kamer zonden naar aanleiding van het unieke fenomeen dat Nederland als initiatiefnemer van het Verdrag van Tromsø dit niet tekende. In die brieven staat echter wel dat Nederland niets zou doen dat strijdig is met dat verdrag. Welnu, dit wetsvoorstel is er flagrant mee in strijd.

De weigergronden voldoen niet aan het in Tromsø gestelde. Sterker nog ze kennen in het wetsvoorstel niet eens een nieuwe formulering. Een die ook omvat de vaste nationale en internationale [voor zover bindend] jurisprudentie. Een normaal gebruik bij een wets-update.

Het weer onder de Wob brengen van organen die inmiddels in formele zin geen bestuursorgaan meer zijn, zit zeer zeer onvoldoende in het wetsvoorstel. [Zie ook hierboven.]

Aanvankelijk bevatte het wetsvoorstel niet de belachelijke weigergrond 'onevenredig nadeel'. Op verzoek van de Ministerraad zit die er nu weer wel in. De motivering van de Ministerraad: 'Er bestaat behoefte aan een restgrond'.

Wat maakt Nederland toch zo bijzonder? Zo bijzonder dat we als enige land ter wereld de behoefte heeft aan zo een restgrond? Ietsje banger voor openbaarheid dan anderen?

Roger Vleugels
Juridisch adviseur Wob
Docent Wob en Freedom of information

Augustus 2014

PS

De afgelopen 25 jaar heb ik voor mijn cliënten, vooral persorganen, bijna 5.000 Wob-procedures gevoerd. Ik geef een internationaal vakblad over Freedom of information uit; maak het wereldoverzicht van Freedom of information acts [sinds kort meer dan 100 landen]; en geef college in Freedom of information in dik een dozijn landen.